

BISERICA și ȘCOLA.

de biserică, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:

în Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.
 „ „ „ jum. an 2 „ 50 „
 în România și străinătate pe an 7 „ — „
 „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „

Prețul inserțiilor:

Pentru publicațiile de trei ori ce conțin
 cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
 4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze la Redac-
 ționea dela

„BISERICA și ȘCOLA“

Iar banii de prenumerațiune la

— „Tipografia diecesană în Arad.“ —

Studii asupra căsătoriei.

Aprópe în toate statele cestiunea căsătoriei este din cestiunile celea mai controversate. În unele se privesce căsătoria ca un contract pur civil, altele ca un act pur religios, și în altele ca o cestiune civilă-religioasă.

Biserica însă recunoșce ca legitimă singură uni-religioasă între barbat și soție. Acesta însă nu vede ca persoanele ce voescă a contracta căsătoria să și reguleze cestiunile privitoare la partea materială la averea și succesiunea lor, prin auctoritatea civilă. Astfel se face căsătoria în România. Dar și acolo domnesce oarecare confuziune și incertitudine în privința atribuțiunii auctorității civile celei bisericăse în materia de căsătorie, savantul jurisconsult G. Filiti, procurorul general la Curtea de Casațiune, a tractat cestiunea acesta într-un discurs rostit cu ocaziunea redeschiderii Curții de casațiune.

Unindu-ne cu cercetările sale științifice asupra căsătoriei, estragem aci părțile doctrinare din înțelesul discursului, siguri fiind că atât preoții cât și laici vor citi cu plăcere asemenea lucrare savantă. Trebuie se declarăm însă că primind în parte teoriile Filiti asupra căsătoriei, nu putem primi și concluziunile sale întocmai. Dacă se recunoșce odată cestiunea religioasă ca singură lucrare, ce dă valoare legală căsătoriei, recunoșcă-se atunci auctoritatea bisericăse deodată ca singură competentă a desăvârșirii căsătoriei, iar tribunalele civile pronunțese asupra ei din punctul de privire juridic, asupra averii și succesiunii numai.

I.

Organizarea familiei în legislațiune constituie un sistem de drept a parte.

Legiuitorul modern ca și legiuitorii veacurilor anterioare s'au ocupat de familie în deosebire, afectând titlu întreg contractului de căsătorie, nevoind discuta la o altă cu celelalte contracte, pentru organizarea familiei constituie în legislațiune un sistem și un sistem cu totul a parte, ca un sistem ce primesce un element nou care predomină asupra dispozițiilor legislative, vrea se dică elementul moralității.

În adevăr, prin proprietate se consideră domeniul asupra lucrurilor materiale; această do-

minațiune se modulează în virtutea principiului egalității, după care principiul libertatea fie căruia se marginesce acolo unde începe libertatea celorlalți; astfel că și dominațiunea fie-căruia asupra lucrurilor materiale se opresce acolo unde începe dominațiunea altora.

Omul însă, de și este o ființă liberă, elu este totdeuna și o ființă sociabilă, ca atare, are adesea nevoie să modifice limitele dominațiunii sale asupra lucrurilor materiale; această modificare este sorginta convențiilor, iar îndeplinirea lor este lăsată bunelor credințe reciproce.

Prescripțiunile codului civil despre obligațiuni, sunt menite a evita neînțelegerile și a deslega conflictele ce se pot ivi din neîndeplinirea celor stipulate. De asemenea, dispozițiile acestea legislative sunt menite a garanta și despăgubirea ce se cuvine persoanelor cari pot fi victima unui prejudicțiu din partea acelor cari, neșocotind legea, comit un delict.

Dar toate acestea sunt bune când este vorba numai de lucruri materiale, nu astfel însă putem rațional și când ne ocupăm de unirea a două persoane spre a trăi împreună.

În materia ce ne preocupă este în joc valorea morală a persoanelor și iată pentru ce pretindem că aci avem a face cu un element nou care după cum am șis, este elementul moralității.

Vorbim astfel, nu înțelegem a dice că morala este streină celorlalte contracte și obligațiuni, dar voim să arătăm, că contractele comune, în genere, au o relațiune negativă cu morala, din cauză că este de principiu, că părțile contractane pot déroga la legea generală prin convențiuni, cu singura restricțiune a art. 5 din codul civil, relativ la ordinea publică și bunele moravuri. Sunt acte licite pe cari legea nu le prohibă dacă nu contravin dispozițiilor citatului art. 5, pe cari însă morala le desaprăbă. „Non omne quod licet honestum est“ a șis jurisconsultul roman Paul (1); așa, de exemplu, în pură teorie, împrumutul, vinderea, etc., sunt fapte reprobate de morala, dar numai atunci aceste contracte le prohibă legea, când ating ordinea publică și bunele moravuri: precum când s'ar cumpăra libertatea unui om, sau s'ar înșela un minor, profitând cineva de neexperința sa, scl.

1) Dig. de regulis juris lib. I. tit. 17.

Relațiunea contractului de căsătorie însă cu morala nu este numai negativă, ci și pozitivă; morala și dreptul se contopesc și din morala estragem definițiunile dreptului în ceea ce conține căsătoria.

În organizarea familiei arbitrarul voinței dispăre. Această rezultă din faptul că, după cum am văzut, contractele se pot modifica tot deuna după voința arbitrară a părților contractante de vreme ce relațiile dintre soți, dintre tată și fiu șcl., sunt și rămân tot deuna așa precum le-a regălat legiuitorul, din cauză că la această organizație a familiei se interesează esențialmente morala. Fenomenul acesta îl observăm la toate legislațiunile, și chiar în țările unde, neexistând lege scrisă, obiceiul ține locul de lege. Și nici nu poate fi altfel; căci îndată ce vom admite, că fie-care individ poate să se conducă viața după instinctele numai a propriei sale naturi, ne având nimica de comun cu semenii săi, desbrăcătă de verice sentimente, societatea nu mai există.

Și iată pentru ce vedem societățile în antichitate consistând în viața uniformă a familiilor. Așa și până astăzi conservă starea patriarhială a familiilor. În Roma antică puterea părintească (patris potestas) domina totul.

Cu timpul însă societățile dezvoltându-se și progresându, libertatea individuală își luă un avânt puternic; rezultatul acestui avânt în reacția contra datinelor organizației familiei.

De această reacție sunt inspirați aceia cari nu voesc a recunoște nici o particularitate contractului de căsătorie și cari, prin urmare, îl confundă cu celelalte contracte comune.

II.

Căsătoria nu este o convențiune, un contract simplu.

Dacă este esactă a dice că contractele au de obiect lucruri materiale, nu putem, în mod serios și fără nici o distincțiune, să dăm aceeași definițiune și căsătoriei, care are dreptă cauză însăși persoanele și conviețuirea lor.

Este adevărată că consimțământul reciproc al soților spre a se căsători împreună, exprimat într-un mod liber, în afară de verice înjurire, ține de esența contractului; dar clausele acestui contract nu se regulează după libera voință a părților contractante, ci după espresese prescripțiuni ale legii; din cauză că, după cum am văzut deja, moralitatea este un element esențial al organizației familiei, și societatea se interesează ca acest element să predominie la toate contractele de căsătorie, moralitatea fiind păghia cea mai puternică spre întărirea ordinii publice.

Astfel de și la contractele comune termenii lor depind de modul în care au voită sau au ajuns a se înțelege părțile contractante, la căsătorie, chiar actele dotale puțin se pot depărta, în termenii lor, de cele dictate de lege.

Consecuentă acestui principiu, la contractele comune consultăm legea numai în casă când părțile nu își au manifestat în mod clară voința lor și prin urmare, numai spre a remedia la tăcerea părților contractante, sau pentru ca să anulăm convențiunile contrarii bunelor moravuri.

La contractul de căsătorie din contra legiuitorul intervine în mod imperativ. Arbitrarul în materia de căsătorie nu există de cât în alegerea persoanei, cu toate că și această libertate se mărginesc prin impedimentele la căsătorie; totu însă ce con-

terne obligațiunile reciproce ale soților și ale copiilor, este regălată în mod invariabil prin legea obligațiunii pe cari părțile nu le pot modifica pe nici un fel de convențiune.

În fine, în contractele comune o parte poate nu se supună la îndeplinirea obligațiunii ce își luă prin contract, preferind să plătescă despăgubirea la care ar putea fi condămnată de justiție; această, pentru că mobilul acestor contracte este profitul, câștigul material, și legea admite legalitatea unor asemenea pretensiuni. Putem însă argumenta totu astfel și în materie de căsătorie. Dar cine ar cuteza să susție că și mobilul căsătoriei ar fi totu interesul material? Când se discută în Franța codul civil în privința adopțiunii, Napoleon cel mare, făcându aluziune la interesul material ca singurul mobil al contractelor comune a spus: "Un contract nu conține de cât obligațiune geometrică, el nu conține sentimente." (1)

Evidentă dar că mobilul căsătoriei trebuie să fie mai cu seamă în înclinarea, afecțiunea, iubirea ce și dătoresc soții reciproc. (2)

Este adevărată că și opinia acelor cari cred că scopul căsătoriei este dobândirea de prunci, creșterea lor, se apropie mult de înțeleșul moral al căsătoriei, pentru că este naturală ca părinții să buni să crească bine copiii lor, și faptul acestora interesează foarte multă societatea; dar nu se poate mite această opinie ca singura țintă a căsătoriei, cauză că nu toate căsătoriile sunt fecunde în dobândirea de prunci, și cu toate acestea nu s'a gândă nimenea a pretinde disoluțiunea unor asemenea căsătorii, (3) sau micșorarea credinței și în jurămintele soților, astfel că toți aceia cari au bândit copii sau i-au perdut, continuă de a fi căsătoriți pentru că s'au legat a purta împreună sarcina ței; și dacă natura nu le au procurat și această curia, de a avea copii din căsătoria lor, morala nu liberat de sânteni angagiamentelor ce își au.

Marele filosof al anticității Aristotel, a stabilit enormă diferență ce există între om și celelalte viețuitoare, a spus: Conviețuirea bărbatului cu femeia nu are de scop unică dobândirea de copii; această unire are de scop mai cu seamă grija de a procura în comun cele necesari vieții. În sarcina fiecăruia din acesti asociați se alege de cât, și este diferită sarcina bărbatului de cea a femeii; astfel își dau unul altuia un concurs material, punându în comun mijlocele de care fiecare din ei dispune. De aceea în aceste feluri de unire utilul se întâlnește specialmente cu plăcutul.

Ca să ne dăm bine seamă de cele mai sus zise, credem necesară se amintim, în trecutul nostru, cădru nostru restrins ne va permite, definițiunea căsătoriei și cum se contractă ea în manus, precum și cari sunt reformele salutare duse de creștinism; căci este incontestabilă legislațiunea căsătoriei s'a formată în marele timp ce desparte Roma clasică de Bizanțul

(1) Mem. sur le consulat pag. 422.

(2) Arist. oconom III.

"Idealul ce se poate spera în căsătorie este legătura soților pentru toate sarcinile și pentru toate bucuriile vieții", discurs de deschiderea Curții de apel din București anul 1879—1880.

(3) După Erodot V. 30, ver. 61 numai la Spartă unii caventă se depărta femeia stăpă.

(4) L. I. de rit. nup. XXII. 2. L. 4. C., de crim. IX. 32. B. 28. d. 1. §. 1.

III.

Căsătoria în dreptul Român.

Printre diversele definițiuni ce textele romane ale căsătoriei, evidentă că cea mai expresivă este cea a lui Modestin, care sună astfel: „Nuptiae aut conjunctio maris et faeminae, et consortium omniae vitae: *divini et humani juris comunicatio.*”

Acastă formulă (1), de și ne arată clară că sunt asociați și egali între ei (2), dar această egalitate nu rezultă din toate modurile după cari se contractau căsătoriile la Romani.

În adevăr, încă din epoca cea mai îndepărtată a dreptului Român, două principii guvernau totă materia dreptului: dreptul strict și echitatea. Feceșenul acesta ni se înfățișază și în materia de căsătorie.

În două moduri se contractau căsătoriile la Romani.

După dreptul strict femeia devenia proprietatea bărbatului, căci întreaga familie era proprietatea sa; după echitate femeia rămânea liberă și prin mare devenia egală bărbatului său.

De câte ori se contracta căsătoria după dreptul strict, femeia devenia supusă bărbatului său (partim manum convenire). Pentru acest fel de însoțire întrebunțau trei mijloce:

1) Posesiunea anuală a femeii de către bărbatul ei (3), pentru că femeia rămânea un an întreg în casa bărbatului, fără a se întrerupe prescripția și lipsa ei din casă trei nopți (trinoctium) în curtea acestui an.

2) Vinđarea cu formalități solemne (coemptio),

3) Solemnitatea religioasă (confareatio).

Căsătoria contractată conform dreptului strict, fără libertate și egalitate nu presintă pentru femeie, din cauză că dânsa se consideră ca fiica soțului său (filiae loco) și soră a copiilor ei (sororis loco); cu modul acesta se desfăcea ver-ce legătura femeii cu propria ei familie.

În cazul însă în care căsătoria se contracta conform regulilor echității, adică sub forma libertății individuale, femeia conserva nestrămutate legăturile cu propria ei familie, și rămânea sub puterea părintelui său, dacă el trăia. În genere, această căsătorie se efectua prin un simplu consimțământ, fără ca bărbatul să aibă vre-o putere asupra femeii sale.

Acastă căsătorie în adevăr era un simplu contract ce se putea resilia în mod unilateral.

Din aceste puține cînvinte rezultă, că la Romani căsătoria se efectua sau în virtutea principiilor de proprietate și putere ce cetățianul roman avea asupra familiei sale, sau prin contract conform vîntei părinților.

Încetă cu încetă însă principiul acesta riguros, în virtutea căruia femeia devenea proprietatea bărbatului, dispăru (4), așa că sub Tiberiu numai căsătoria prin confareatio se întrebunța, și numai de către flamines diales; împăratul însă ordonă prin lege ca și la aceste căsătorii, săvîrșite în mod

religios, femeia să rămăe liberă, numind subjugarea ei de către bărbat „horida antiquitas”. (1)

Căsătoria sfârși prin a se contracta numai prin liber consimțement; dar libertatea individului aduse nestatornicia voinței, astfel că durata căsătoriei ajunsese să depindă de capriciul momentului și de interesele părților contractante.

Nestatornicia în căsnicie, iată ultima stare a societății Romane pe la finele republicei și sub imperiu. Augustă căută prin legea Iulia et Papia Poppea să încurăgeze căsătoriile (2), consacra concubinatul spre a înlesni alianța între persoanele cari nu aparțineau la aceeași clasă. Făcu însă distincțiune între concubină și soție, în sensul că concubina nu se bucura de onorurile bărbatului nisi dignitate, nihil interest.

Acastă stare de lucruri aduse decadența moravurilor. Să nu uităm însă, că despotismul ce domina la acea epocă, nimicind ver-ce simțementul, ver-ce cugetare liberă, fu una din principalele cauze a corupțiunii moravurilor.

Sub manta despotismului mai cu sémă, invidia, aviditatea, cupiditatea, străbătu cu înlesnire stratele societății, întrebunțând născocirea acea mărșavă ce se numește josorare și care, neavîndu nimica stăntu, nu cruță nici un mijloc spre a ajunge la scop.

IV.

Reformele introduse de christianism.

Acastă urgie a corupțiunii nu se putea învinge de cât prin christianism.

Veni Măntuitorul lumii și prin propagarea cuvîntului lui Dumnezeu, refăcu din temelie consciința omului. Christianismul nu decretă legi noi, căci des-tule și multe bune erau legile existente, căută numai să redeștepte în omă consciința propriei sale valori; și iată pentru ce găsim puține precepte despre căsătorie, dar foarte eficace spre reformarea și realțarea sufletului.

Prima definițiune și cea mai apropiată de înțelesul moral al căsătoriei o găsim în noul testament. Acastă formulă sună astfel: „Pentru acăsta va lăsa omul pe părintele său și pre muma sa, și se va lipi de femeia sa, și amândoi vor fi un corp.” (3).

Apostolul Pavel se exprimă și mai clar prin frazele următoare: „Dar nici bărbatul nu este fără femeie, nici femeia fără bărbat în Domnul.” (4) și supunerea femeii către bărbat o admite întru atăta numai, întru cât femeia, ca ființă mai slabă, are nevoie de protecția bărbatului, astfel bărbatul se declară de „cap al femeii precum Christos este capul bisericii.” (5)

Apostolul Pavel sfârșese prin a numi căsătoria „taină” (mister). (6)

(1) Tacitus Annal. III. 111. 25. Gajus II. III. 144. 286.

L. 64 72. §. 4. L. 74. 79. §. 4. de condit. (§. 35—1).

(2) L. 8. de concub. [25—7]. L. 49. §. 4. de legat [32]. L. 3 §. 1 de donat. [24—1]. acăsta lege fu aprobată multă mai în urmă. Nevel. 91.

(3) Apost. Pavel epist. către Efeseni cap. V. 31.

(4) Apost. Pavel către Corinth, cap. XI, 11.

(5) Apost. Pavel către Efeseni, cap. V, 23.

(6) Epistol. Apost. Pavel către Efeseni, cap. V, 32. Și Apostolii erau insurați; acăsta rezultă din cap. IX, din epistola I a Apostolului Pavel către Corinteni unde se dice: „Aci nu avem dreptul să duce cu noi pe o soră femeie din surorile noastre ca și cei alți Apostoli și frații Domnului și Chifa. Unii pretind că și Apostolul Pavel era insurat, veđi Renan, St. Paul, pag. 149, de și rezultă contrariu din înțea sa epistolă către Corinteni, cap. VII 1, 7 și 8.

(1) Accarias. Précis du droit Romain tom. 1 de justae nuptiae.

(2) Pellat. Précis du droit privé des Romains.

(3) Gajus I §. 111.

(4) Tacitus Annal. IV. 16. Gajus I. 136.

Din cele ce preced și mai cu samă din sânta Evanghelie, rezultă, că propagarea cuvântului lui Dumnezeu, învingând egoismul prin îndemnul la iubirea apropielii noastre, a restabilită împăcarea sufletelor în viața conjugală.

Acastă împăcare sufletescă, această armonie a forului interior al soților, trebuia pusă în concordanță cu necesitățile vieții externe, materiale. Sarcina această aparține puterii laice, precum împăcarea sufletelor este atributul exclusiv al bisericeii.

Biserica răsăritului a rămas fidelă acestei înalte misiuni; astfel că, cu toate ciocnirile sale cu puterea laică, provenite din cauză că nu se stabilise nici odată în mod precis limitele între aceste două puteri, Biserica noastră nu s'a încercat nici cum a subjugat puterea laică.

Astfel preceptele edictate de biserică înainte de împăratul Constantin, nu au fost nici odată impuse laicilor. De la această epocă însă începe lupta crâncenă între biserică și Stat.

Marele Constantin, ca împărat roman, nu voia să admită nici o stavilă a tot puterniciei sale; elu convoca sinodele, le disolva, și nimica nu avea tărie fără sancțiunea sa. În sinodul din Nicea elu a propus formula simbolului credinței adăogând în proiect cuvântul „homousios“ (celu ce este de o ființă).

Cele mai multe dispozițiuni despre căsătorie sunt edictate de împărați. Patriarhii însă, au introdus la aceste dispozițiuni diverse adăogiri și modificări, pe cari împărații le sancțioană dându-le putere de lege; prin mijlocul acesta benedicțiunea religioasă a cunniei luă putere de lege în secolele VIII și XII.

Împărații dar aveau o jurisdicțiune completă atât în afacerile laice cât și în cele bisericose.

Cu toate acestea s'a întâmplat une-ori ca și Biserica să se ocupe de afacerile judecătorești din cauză, pôte, că societatea, trecând atunci prin aspre încercări, judecătoriile perduseră multă din prestigiul lor.

Ori cum ar fi, în lupta crâncenă ce se încinse pe aceste timpuri anormale în Europa apusă, biserică romană simți superioritatea sa în această luptă față cu puterea laică, și nu lipsi de ași aroga subjugarea acestei puteri.

Spre a ajunge la acest scop, biserică apusă pretinse, că de vreme ce omul se compune din suflet și materie (trup), apoi sufletul domină materia, că prin urmare puterea laică nu pôte fi de cât brațulu cu care trebescă executate decretale biserică. Astfel patriarhul Romei, fundându-și tronul apostolicu pe bazele teocrației, își puse pe capu înăoită corună (regnum), considerându-se ca reprezentantul lui Dumnezeu pe acest pământ și împăratul împăraților.

Cu asemenea principii nu este de mirat dacă biserică apusului și-a arogat o înțregă jurisdicțiune asupra căsătoriilor.

Reacția contra acestei a tot-puțerniciei a înspirat, după cum am arătat, pe aceia cari, luând căsătoria de sub jurisdicțiunea biserică, se încercă să dovedescă că maritagiulu, față cu dispozițiile codulu civilu, este unu simplu contractu, fără să se gâ-

dăscă că cu modul acesta se recunoșce valoarea morală a căsătoriei.

Dar această temere nu pôte exista nici odată în România, țară eminentemente ortodoxă.

În adevăr biserică răsăritului înținse jurisdicțiunea sa asupra căsătoriilor abia pe la finele împărațier bizantine, când mai că dispăruse autoritatea judecătorească. Această jurisdicțiune se dezvoltă sub dominațiunea barbară, când episcopii judecau conflictele ce se iviau printre creștini.

Era dar naturalu ca această jurisdicțiune preac și impusă biserică de nevoile timpulu ce străbătea se dispară de odată cu încetarea cauzelor cari i-a dată nascere; deci, codulu nostru civilu, dând tribunalelor civile judecarea afacerilor relative la căsătorie, nu a înțrodușu nici o inovațiune, ci s'a grăbit a face cea ce legislațiunile anteriore de multă trebuință să facă, a adusă adecă lucrurile în starea lor morală de mai înainte.

Idea immortalității.

[Continuare și fine].

În Testamentulu nou credința unei continuități personale apare sub impresiunea biruitoare a învierii lui Isus în deplină siguranță triumfală și speranță de fericire. Isus însuși vorbește despre lumea cealaltă, ca de una binecunoscută. Cuvintele lui despre învierea sa, revenirea sa (parusie), județulu și lumea morților cuprind un claru ideu unei immortalități transcendente. Opiniunea sa despre starea sufletelor după moarte ni-se prezintă mai detaliat în parabola despre omul bogat și săraculu Lazar (Luca 16. 22). Afară de acea asem. Luca 2. 31; 10. 15; 12. 47; 13. 28; 16. 9; 23. 43, 46; Mat. 5. 26; 10. 28; 16. 28; 12. 40; mai vartosu parabola despre județulu generalu Mat. 25. 31 s. m.

Dintre apostoli Paulu ni dă cea mai dezvoltată învățatură despre materia noastră, cu deosebire ve I. Cor. 15. unde vederile sale despre corpulu straniu figurat, care ilu voru avea credincioșii în ceru, sunt de interesu specialu (v. I. Cor. 15. 35. s. m; II. Cor. 5. 6—9). Ideia curândeii reveniri a înălțatulu Christosu confere întregii sale evlavii trăsătura caracteristică (I. Test. 4. 13 s. m; Filips. 1. 21, 23). Elu dice despre sine, că a fost odată înălțat în alu treilea ceru (II. Cor. 12. 2 s. m).

Epistoleloru lui Petru este propriu ideia operărilor lui Christosu asupra morților (Petru 3. 19; 4. 6).

În apocalipsa lui Ioan apar deja martirii creștini în gloriă cerescă (6. 9 s. m) În jurulu mielulu care a învinsu, este adunată o turmă mare de creștini (14. 1. s. m; 15. 2 s. m; 19. 1 s. m;]

La unu renume specialu a ajunsu învățatură Apocalipsei despre vișibila reapărere a lui Christosu în lume spre împărația de o miă de ani, așa numitulu Chiasm (22. 2).

Cea mai ulterioară scriere nou-testamentară, evangelia lui Ioan, are în urmarea caracterulu său spiritualisticu unu șiru de pasaje, cari favorodă o spiritualizată, imanentă și panteistică învățatură a immortalității [Ev. Ioan 4. 4; 6. 33, s. m; 3. 15; 8. 51 s. m; 11. 25 s. m. ect].

În cursulu dezvoltărei dogmelor bisericose începutulu învățaturii transeriorulu în Noulu Testamentu s'a formatu mai departe. Din această rezultă în biserică evulu mediu o zidire gata a lumii exte-

1) Care putere laică îmbrățișă creștinismulu, grație lui Constantin celu Mare.

2) Novel. Iust 131.

3) Istor. Biser.

4) Nov. 89 a Imp. Leon. — Idem 24 a lui Alese. Comm.

5) Inoc. epist. 1, 335, 302 și 326, XI, 89.

6) Bellot, du mariage.

restrare în trei sfere despărțite: *ceriul* său locului
 ericilor, *purgatoriul* său locului curățirii (dela Gri-
 ore cel mare în secl. VI), și *infernul* (iadul) locului
 ndemnaților; fiecare sferă cu trepte speciale. Ca
 recădere în regiunea materialistică farisească este
 se judeca învățătura acceptată în asa numitul sim-
 poli apostolescă despre învierea carnei (trupului), în
 scii de învățătura paulinică despre transfigurarea
 trupului.

Biserica orientală și cea protestantă condamnă
 credința purgatorului, unde sufletele puțin păcătoșe
 drept pedepsă petrecii până la curățire și învățară
 mediata intrare în cerii său în infern. Eternitatea
 pedepselor infernale deveni dogmă și cu acesta s'a
 apinsu învățătura lui Iustin Mart. s. a. despre ad-
 marea de sineși a condamnaților, precum și cea a
 si Origen favorită la mistici, despre readucerea tu-
 roror ființelor (1. Cor. 15. 26), și a condamnaților
 a nevinoafia originală.

Până la Leibnitz (1646—1716) și Wolf (1679—
 1754) se rădicară în creștinătate numai voci izolate,
 ri trăgându la îndoială înmortalitatea. Abia cu eșirea
 în dogmatismul rigid, îndresniră unele spirite cu-
 etătoare a statua credința, până aci garantată numai
 e auctoritatea bisericeii și bibliei, pe un fundament
 natural-omenesc.

Cu acesta se începu *periodul argumentelor* pro
 contra *inmortalității sufletului omenesc*.

Din speculațiunea Leibniziană purcesă așa nu-
 titul argument *ontologic*. — Sufletul după acesta
 ia în legătură cu psihologia platonice ca o simplă,
 materială ființă față de organismul complicat a
 ței corporali și i-se dau atributele neîmpărtășibilității,
 destrucțiunii și prin urmare a înmortalității. — A-
 tui argumentu numeră până în zilele noastre mulți
 derinți și a aflatu cu deosebire în filosofia Herbar-
 ană o recepțiune în formă modernă, matematică-fi-
 cală.

Kant, carele a analizat în mod critic existența
 metafizică a sufletului, și nainte de toate fizica, specialu
 psihologia, pare că denegă pentru totdeauna valoarea
 argumentului ontologic.

După direcțiunea materialistică predominantă în
 fizică sufletul este productul unei organizațiuni ne-
 mărginită fine, artificioase a poterilor și materiilor
 naturale; cu deosebire dacă voim din comparațiunea
 între sufletul omenilor și animalelor a conchide
 ambele la o conformitate multilaterală a funcțiuni-
 lor sufletesc.

Cei mai recentii scrutători a vieții transeriore,
 ca Fechner, Wilmarshof, cugetară a fi necesități du-
 pă acesta a statua o înmortalitate și a sufletelor
 de animale.

La întrebarea despre înmortalitatea sufletului co-
 piilor psihologia vechiă-platonice se lovesce aspru
 de cea modernă. Cea dintâi pôte se-o afirma, cea
 din urmă trebuie se-o nege.

Filosofia pozitivă a seculului nostru este ocupată
 a dobândi o mijlocire între ambele aceste extreme
 contraste. În locul înmortalității sufletului omenesc,
 a pus înmortalitatea personalității omeneșii său a
 lui, punându-se totu pondul pre conștiința omu-
 lui ca datumul unei origini divine mai sublime. —
 Mai rămâne însă aci diferența considerabilă: poșe-
 de deja materia în personalitatea copilului nema-
 turu la casul unei morți premature capacitatea,
 de a exista pentru sine mai departe (Weisse, Seydel,
 Hülsmann s. a.) său dobândesce-se înmortalitatea spi-

ritului abia prin procesul moralu a vieții pămên-
 teșii? (Rothe). — Acesta din urmă părere stă în
 legătură cu alu doilea argumentu principalu, cel
moralu său teologicu. (după Kant și Reimarus). Acesta
 cuprinde credința în înmortalitate ca o pretensiune
 imediată a conștiinței morale.

Ca argumentu moralu său recompensatoriu stă:
 cel bun și cel rău primesce plata ce-i compete
 abia în cealaltă lume, unde se întâmplă transacțiunea
 între virtute și salucitate.

Acestui argumentu s'a opus propoziția: omul
 trebuie să facă bine în privirea binelui, și să urască
 răul în privirea răului. — Moralisti mai noi se
 îndoiesc, că ore eroismul moralu nu trece preste
 marginile naturii omeneșii, ori de muștră și acolo,
 unde se trăctedă după jertfa vieții, și întrebă, ore
 nu pôte dreptaceea o dispoziția sobră, fără de a me-
 rita imputarea egoismului și în recunoșcerea unei
 dreptăți eterne de dincoci în privire la infacultatea
 stărei terestrare, se pretindă o plată și pedepsă în
 transeriou.

Mai plăcută este cealaltă formă a argumentului
 ethicu, așa numitul *teleologicu*, care pource din
 necesitatea perfecționării omului. După acesta omul
 în viața acesta nu-și împlinesce misiunea sa; pentru
 aceea trebuie se existe o viață după cea de acum,
 unde lui i se face posibilu realizarea scopului său.

Cele ulteriore argumente *istorice, analogice, teolo-
 gice* s. a. pentru înmortalitate sunt său de o insem-
 nătate subordonată ori și-au luat puterea argumen-
 țării din cele deja dezvoltate.

Cu privire la Cum? înmortalității de bună samă
 i-s'a otăritu mai apriat învățătura paulinică despre
 trupul spiritualu, care va îmbraca creștinul după
 morțe, ca puterea spirituală a omului cu încetul
 se formeze din substanța corporală unu trup spiri-
 tualu, prin ce s'ar dobândi fundamentul pretinsu de
 fizică pentru conștiința și activitatea de sineși a
 omului. (Baader, Hoffmann, Weisse, Rothe, Ulrici s. a.)

O învățatură sistematică în toate punctele ce
 privesc transerioulu în necsu cu germinațiunea con-
 științei ne ofere între cei noi numai Rothe în *Ethica*
 sa teologică. Renumitul teologu Schleiermacher își
 basedă credința înmortalității sale pe siguranța uni-
 unei sale personale cu eternul saluatoriu.

Direcțiunea materialistică-panteistică negă
 parte în contrastu cu cele mai de sus argumente
 ethice, ori ce înmortalitate a omului, său cea a spi-
 ritului său, ca a unui personalu. În unu modru pro-
 vocătoriu representă în Anglia și secta spiritistii-
 lor în legătură cu Somnambulismul (lunaticii) mag-
 netismul animalic și necromanția (citațiunea spiri-
 telor, morților) credința în continuitatea sufletu-
 lui omenesc.

Efectul nemijlocit, care pource din catas-
 trofa morții pentru sufletu, este acela, că cădându
 de pre elu velementul pământesc și relațiunea sa
 cu lumea pământescă, pentru elu (sufletu) rămâne
 numai o relațiune, adică relațiunea cu Ddeu. Sufle-
 tul decedat nu este mai multu nici femeu, ci isan-
 gelos (Luce 20. 36), adecă nu altceva decât o sim-
 plă creatură personală dependintă de Ddeu. Cu sim-
 plul dependinții ajuns la absolută activitate s'a des-
 ceptat conștiința sufletului la deplină putere și vi-
 talitate, așa că sufletul cu siguranță absolută prin
 sine singuru află, cum stă elu față de Ddeu. Pre
 când dreptu acesta păcătoșii cu conștiință turmen-

tată esu din lumea temporală-spațioasă, pre atunci dreptii sunt pătrunși de cunoștința comuniunii lor cu Domnul, cu fericita presimțire a transfigurării cerești. Pentru densii *ekdemesai ek ton somatos* este esențială o *ektemasai pros ton Kirion* (Cor. II. 5.) Într'aceea însemnă, scriptura acésta unire a creștinului cu Christosul prin mörte mai apröpe ca o *koinastai* ca o *syn kresto kateydein*, ca *agapaysis, sabbatismos* (I. Tess. 4. 13. 5. 10. Ev. 4. 9. 10.). Deja din aceste însemnări se lămuresce, că starea, în care sufletul întră prin mörte, nu este ultima țintă, la care el are se ajungă, ci o stare intermedială (status intermedius) între mörte și județ-înviere; (v. Iustin Dial. c. Tr. §, 80.). Sufletul este decedat în lumea temporal-spațioasă, dar încă nu intrat în deplină poziție a *zoe aionios* (vieța eternă).

Perfecțiunea vieței eterne (*zoe aionios*) se întâmplă cu învierea, prin care trupurile éráși se împreună cu sufletele, căroră au aparținut pe pământ. Trupurile re'nviate însă, sunt în starea transfigurării, adevă eliberate de povara materialității crasse, ce îngreua spiritul; corporalitatea nu are caracterul fragilității, ci a infragilității, fiind corporalitatea transfigurată pătrunsă și stăpânită de spiritul compune o completă iconă organică a spiritului, adevă plină de vieța spirituală și (Luca 20. 36.) ângerésca și așa insexuală. Contrastul și dualismul ființei spirituale și corporale, ce a subversat în esistența de dincöci, încetă. — Acésta stare este netrecătoare (Mat. 6. 20. Luca 12. 33. I. Cor. 9. 25. Kor. 10. 34.), liberă de mörte (Luca 20. 36. I. Kor. 15. 54. II. Cor. 5. 4. Apocl. 21. 4.), de durere (II. Tess. 1. 7. Apcl. 21. 4.), păcatu (I. Cor. 15. 56. Apcl. 19. 8.), discordiă și lucru (Kor. 4. 9—11). Este starea unei nerestrinse recunoștinți a adevărului [I. Cor. 13. 9. s. m.) a unei priviri directe a lui Ddeu (Mat. 5. 8.), a unei priviri a Salvatorului în adevărata sa figură [Evr. 12. 14. I. Ioan 3. 2.) — O adevărată fericire! — Acésta fericire se băsedă pe comuniunea intimă cu Ddeu [asem. Apcl. 22.], fericirii sunt în sensul realu fii lui Ddeu (Luca 20. 36.) Ei sunt împreună cu Christosul și participă la mărirea și imperăția sa (Mat. 19. 28. I. Cor. 6. 3. Filps 1. 23. I. Tess. 4. 17. 5. 10. II. Tess. 2. 14. Evr. 12. 24); ei sunt în comuniune cu tóte ce au ajunsu la perfecțiune [Evr. 12. 22. s. m]. — Fiindcă ideia unei plăți cerești, mijlocite prin Christosul (Ioan 3. 36. 5. 24. Col. 1. 27. Evr. 5. 9.), nu este eschisă, acceptându-se și diferite soiuri de plăți (trepte a-le fericirei Mat. 5. 19. 10. 41. 25. 14—30. Luca 12. 19—27. 19. 12—27. Rom. 2. 6. I. Cor. 3. 8. II. Cor. 9. 16.); așa și ideia immortalității, fără de a mai consulta filosofia aceloră ce nu recunoscă auctoritatea bibliei și nu armedă tradițiunei ci pe basa esperințeloră voescă a străbate la cunoștința lucruriloră mai înalte, — avemă se o căutamă în cuprinsul religiosu al bibliei, unde aflămă cea mai concretă expresiune pentru consciința credinței nóstre.

Fără immortalitate creștinismul preste totu nu are nici o valöre.

B. B. Herendescianulă

O conferință preotéscă învătórescă.

Preoții și învătórii din protopresbiteratul Aradului conform cerculariului consistorialu dto. 31 Iuliu 2883 Nr. 1467, — s'au întrunit în conferință la 13/25 Octobru a. c. în sala institutului pedagogico-

teologicu din Arad, la care au luat parte cei chemați în numărú considerabilu.

Părintele administratore protopresbiteralü Moise Bocșianü a deschisú ședința prin unü discursu potrivitü. Agendele conferinței fiindú stabilite în susmenționatulü cerculariü, acele s'au pertractatü cu cea mai mare interesare din partea celorü presinți, dreptü dovadă că preoții și învătórii nóstri simțescú greutățile timpurilorü în cari trăimü, și sunt pătrunși de dorulü de a conlucra la ameliorarea sortiü nóstre în acestü timpü de urgiä.

Și până când se va publica în acestü jurnalü decursulü întregü alü acesteï conferințe însemnäm pre scurtü, că conferința din Arad cu referință la rezoluțiunea consistorială de sub 1. a enunțatü ca, și până când se vor poté înființa în singuraticile parochii bibliotecii poporale, să se conlucra din tóte poterile la înființarea bibliotecilorü școlare; ér spre scopulü înființării acestora fiecare comună bisericéscă se fie obligată a procura pentru biblioteca școlară unü diariü bisericéscü și altulü școlariü, acceptându-se în parte dela fiecare preotü și învătóriü ca și ei să-și țină celü puțin câte o fóiă românéscă! ér pentru orientarea comunelorü bisericéscü întru înființarea bibliotecilorü școlariü și poporali se rógă Ven. Consistoriü a forma în centrulü diecesei o bibliotecă carea să servéscă de modelü: nu altcum prin unü conspectü să se recomăde comunelorü bisericéscü cărțile demue de procuratü pentru numitele bibliotecii.

Rezoluțiunea consistorială de sub 2. pentru formarea bibliotecilorü protopresbiterale s'a transpusü la loculü competenté, la comitetulü și sinodulü protopresbiteralü cu recomădare.

Discușiunea mai interesantă a avută locü la rezoluțiunea consistorială de sub 3. în privința capitalisării birului preotéscü și salariului învătórescü; în acésta privință conferința a stabilitü a se recomăda preoțilorü și învătórilorü spre esecutare unde va fi posibilü, de altcum conferința a enunțatü că realizarea acesteï dorințe — în protopopiatulü Aradului — depinde multü dela punerea în lucrare necondiționat a conelusului conferinței din Timișóra din 1882. prin care acésta a accentuatü convertirea rațională a averilorü bisericéscü în nemobile.

Și până s'ar poté realiza însă capitalisarea birului preotéscü și salariilorü învătórescü, încasarea acestora să se impună prin Consistoriü comitetelorü parochialiü respective casariului culturalü, ca se nu fie preoții și învătórii siliți a-și încasa înosiși competențele lorü.

Nu mai puțină interesare s'a arătatü față de rezoluțiunea consistorială de sub 4. în privința participării preoțilorü și învătórilorü la ospetele poporului, la nunți, pomeni ect. fiind că unii afirmă că este inconvenientü ca preoții și învătórii se ia parü la aceste, fiindcă e degradatoriü pentru dânșii, detulü că după debateri pro și contra conferința a enunțatü apröpe în unanimitate susținerea usului de până aci.

Rezoluțiunile consistoriali de sub 5. în privința dedicării învătórilorü cu mai multü zelü la propunerea economiei, și cea de sub 6. ca Apostolulü și psalmii să se cetéscă în bisericü prin școlari — s'a luatü la cunoștință cu aceea ca Ven. Consistoriü să stărue ca „Apostolulü și „Psalmierulü — Glasvolulü“ să le tipărescă cu litere române fiind acésta o lipsă de tóte dillele în bisericile și școlele nóstre; — iar

cu privire la rezoluțiunea consistorială de sub 7. în privința păstrării datinelor și portului național — conferința adresază rogară către Ven. Consistoriul ca se sistematizeze la institutul nostru pedagogico-teologic o catedră pentru propunerea industriei de casă.

În speranța de a vedea cât mai curând realizate cele petrecute în această ședință, și după ce cei prezenți și-au exprimat recunoștința și mulțămirea lor prezidiului pentru buna conducere, conferința s'a încheiat, ducând fiecare participante cu sine încă o dovadă despre iubirea și dragostea cu care la toate ocaziunile sunt întâmpinați factorii acestui protopopiat de administratorii lor protopresbiterali, căruia toți față de Dumnezeu se trădescă la mulți ani!!!

Diverse.

* Conferință literară. Mercuri seara la 6 ore d. am. în ziua s. martiră Dimitrie va prelege d. prof. T. Ceotea în sala cea mare a institutului pedagogico-teologic despre „*Timpurile ghidoase și diluvii*”. Oerte benevole în favoarea înființării alumnesc-seminariului se primesc la intrare și se vor publica pe calea publicității.

* Limba românească în Basarabia. Diarul *Posta* scrie că noul arhiepiscop al Basarabiei, *Sergheie*, condus de idei mai liberale și mai evanghelice, a ridicat ordinul predecesorului său și a dispus ca să se imprime în tipografia de la Chițcani și cărți bisericești în limba română. Se crede că venerabilul prelat (căci e de aproape 70 ani) a luat această dispoziție nu numai ca o măsură favoritoare pentru Români, ci pentru că așa sunt principiile sale neschimbate și pe care le-a profesat și mai înainte ori unde a fost în serviciu. El crede că fiecare creștin trebuie să se roge și să asculte rugăciunea către Dumnezeu în limba sa maternă. 2) A dispus de asemenea ca în toate comunele române din Basarabia serviciul divin să se facă în limba română, ceea ce era interzis până acum tot din ordinul fostului arhiepiscop Pavel. Aceste măsuri au produs mare bucurie printre Români. Ele sunt apoi onorătoare pentru sentimentele liberale ale noului arhiepiscop. Români Basarabani îi sunt adânc recunoscători pentru dinsele.

* Cardinalul Hohenlohe a cerut concediu de călătorie, dela Papa și a renunțat la episcopatul de Albano. Curia romană să afle aci în fața unei probleme foarte dificile pentru că renunțând la episcopat, Hohenlohe a renunțat și la dignitatea de Episcop-cardinal și așa ar trebui degradat la starea de preot-cardinal. Asemenea casă până acuma încă nu s'a arătat. Se dice că cardinalul ar fi descoperit Papei dorința de a se retrage în mănăstirea benedictinilor în München. Visita cardinalului la Döllinger a produs cea mai rea impresiune în Vatican.

* Alegere de membrii clericali în sinod. protopop. al Tincei. Despre acest act ni se trimite următoarele: Cu câtă bună înțelegere și iubirea frățească trebuie să domine între credincioșii bisericii cu atât mai vârtos trebuie să domine acestea între preoți căci acestea le vestesc ei în toate zilele credincioșilor ca primele datorințe creștinești. Preoții sunt conducătorii sufleteșii ai poporului, și deci cu câtă preoțimea va fi mai liberă de viciu cu atât credincioșii vor avea în ea mai escelente modele de viață. Înaintarea poporului devine iluzorică dacă preoții vor da exemple de ură și discordie între sine. Discordia s'a putut observa între preoții din părțile

Tincei și alta dată, dar mai ales cu ocaziunea alegerii membrilor din cleru pentru sinodul protopopesc al Tincei, ținută în 10/22 Octombrie, a. c. în urmarea ordinațiilor mai înalte — cu carea ocaziune din 30 de preoți ce sunt în tractă au fost de față 23 și onore excepțiilor au fost prezentați fără reverenți — în nise rocuri în câtă se părea că nu-să preoți — și mai ales preoții mai bătrâni dela cari cei tineri trebuie să iee exemple; dar acesta nu e treaba mea ci creda Venerabilului Consistoriu orădanu, carele poate vedea cum se respectă circulariul datu în estu merit. Dar se vin ad rem. Făcându-se chemarea Duchului sântu colegiul de alegere la convocarea presideliu se constitui, alegânduși notariu și doi bărbați de încredere, când éta discordia își arată gherele — adică nu se puteau înțelege ca pe un pătrariu de oră sau pe o jumătate să se suspende ședința pentru conțelegerea frățească; făcându-se votizarea s'au decisu cu 17 voturi contra 6 voturi că într'unu patrariu de oră se pot face conțelegerile pentru scurtimea timpului. Cei 6 preoți însă esiră din biserică nevoindă a se conțelega cu cei 17 în lăuntrul bisericii. După redeschiderea ședinței de alegere venindă cei 6 preoți în lăuntrul bisericii, astfel au fost consultați — în cât unu pentru toți — a început în prezența Domnului Protopresbiteru ca ședințele colegiului de alegere, a hatjocori pe cei 17 preoți, împunându-le corupțiune și propuse a nu se ține acum alegerea că vor cere învestigațiune disciplinară în contra lor și că vor protesta. Acesta va se dice bună înțelegere, iubire frățească, iată cine amenință! cei 17 preoți au suferitu toate în liniștea cea mai mare. Domnulu Protopresbiteru pe carele flă putem numi cu dreptu cuvântu tipul blândeti încă nu le-au disu nici unu cuvântu ci a pus la votu propunerea de mai sus și cu 17 voturi contra 6 s'a decisu ținerea alegerii, carea alegere a decursu în cea mai bună ordine, dar numai după ce cei 6 preoți cari vedându pre cei 17 că sunt corupți de Duchulu bune înțelegeri și alu iubire frătești au părăsitu biserică abținându dela dreptulu de alegere. Cu astfel de bună înțelegere și iubire frățească nu vor pute conlucra Dloru pentru luminarea poporului. Ei ca omeni constituționali trebuia să se supună votulu majorității nu se părăsescă biserică. Speru însă, că la alta ocaziune toți vor fi deopotrivă inspirați, de buna înțelegere și iubirea frățească și așa toți împreună vom lucra în viața Domnului. P.

* Societatea de lectură dela institutul teologic din Arad s'a reconstituită pe anul școlastic 1883/84 în ședința sa ținută în 9 a. l. c. Tinerimea, cu acesta ocaziune, alésă de ședințe pe Rev. D. Vasiliu Mangra prof. de teologie. Cealalti membri oficiali se alésară în următorulu mod: vice-pres. Filip Teaha teol. de curs III, secretariu Dimitrie Barbu teol. c. II, notariu I. Georgiu Rusu teol. de c. II, not. II. Ioanu Bozganu prep. c. IV, cassariu Vasiliu Belesu teol. c. III, bibliotecariu I. Ioanu Iercanu teol. c. I, bibl. II. Iulianu Butariu prep. c. IV, controloru Andreiu Marchisă prep. c. III. Dimitrie Barbu, sec.

* Familia în Engliera. Tata, în Engliera, este unu stăpănu absolutu; elu e aproape unu tată ca în anticitate. Mama d'abia acum începe să se emancipeze. În timpul d-nei de Stael, ea nu apăria de cât unu momentu în salon pentru a oferi o cească cu ceaiu invitaților bărbatulu său. Chiar și astăzi, ea nu joca de cât unu rol secundaru în familie. Ea

nu are autoritatea mamei de la noi; fiul are mai multă de cât dănsa. Unu fiu de văduvă este aici unu capu de familie, mai cu sēmă în aristocrație, în care titlul și bunurile nealienabile legate de el, sunt ale lui și numai ale lui. Cuvântul *lord* însemnă în limba anglo-saxonă *acela care procură pâinea, stăpânul*; *lady* însemnă *aceea care împarte, servitoarea*. Unu fiu nu sărută nici odată pe tatăl său; numai rar pe mama sa. Își strângu mâinile, efusiunea nu merge mai departe. Unu fiu englezu aru crede că se abate de la demnitatea sa mângăind, lingușind pe mama sa. La noi de cele mai multe ori, ea devine confidenta filorū. Ferit'a Dumneđu să se audă de așa ceva în Englitera. Englezul e virtuosu, de totu virtuosu. În țera lui, mijlocia nu e cunoscută. Acesta e unu principiu ce se respectă în tôte împrejurările vieței. În familia engleză, nu se cunoște intimitatea expansiunea; reținerea și gena; amicitia, nu amorul. Grație amorului fiului pentru mamă, Francezul e mai amabilu de cât tēnerul Englezu, dar și mai efeminatū; acestu din urmă e mai solidu, mai independentu și mai bărbatu. (Imparț.)

* Societatea de lectură a clericilor gr. or. rom. din Caransebeșu în adunarea sa din 29 Septemvre a. e. c. v. s'au constituit în următorul mod: președinte St. Dnū profesor de teologie Petru Popovici, vice-președinte Ioachim Meda, clericu a. III, notariu corespondinte Atanasiu Barbon clericu a. III, notariu ședințialu Romalu Popovici cl. a III, casarariu Teodoru Câmpianu cl. a II, bibliotecariu I. Petru Balu cl. a II, bibliotecariu II Iosifu Tămășel cl. a I, membrii comitetului: Ioan Sferocici cl. a III, Virgilu Lugoian cl. a III, Dimitrie Popoviciu cl. a III, Vasile Popoviciu cl. a II, George Radulescu cl. a II, Constantin Ciolacu cl. a I, Alesandru Luchici cl. a I și George Popescu cl. a I.

* Mulțemită publică. Dlū Iosifu Moldovanu învțătoriu carele a avut bunătate de a colecta, precum și P. T. Domni binefăcătorii, cari în desolata mea stare n'au întrelasat a-mi da mâna de ajutoru prin contribuiri mari și mici, spre am potē depune după cuvintă creștină spre repausul eternu pe unicul meu fiu Traianu care după talentul dovedit ca micu școlariu speram în elu rașemul bătrănelorū, — primescă prin aceste puține șiruri adēncă mea recunoștință, și pentru ca atari binefăcēri se nu fie date uitari, imi permitu a face un publicu romānu cunoscute numele acelorū Domni binefăcătorii și anume: Dlū Coriolanu Brediceanu adv. 5 fl. Dlū Iosifu Moldovanu inv. 1 fl. Dl. D. G. 1 fl. Dlū Simeon Popetu 1 fl. Dl. Georgiu Martinescu 1 fl. Dl. Teodoru Papu 1 fl. Dl. Constantin Udria 1 fl. Dl. Vasiliu Buciu 1 fl. Dl. Teodoru Creciunu 1 fl. suma totală 13 fl. Plecatu servu mulțemitoriu *Ioan Lazari m. p.*

Concursu.

Conform ordinației Ven. Consistoriū diecesanu alu Caransebeșului, din 7. Septemvre a. e. Nr. 510 S. se escrie concursu pentru ocuparea postului de învțătoriu la școla rom. gr. or. din *Jurgiova*, protopresbiteratul Oraviței, cu terminul de concurare până inclusive 13. *Noemvre a. e. st. v.*

Emolumintele împreunate cu acest post sunt: a) salariul 300 fl. v. a. b) pentru scripturistica 4 fl.

c) pentru conferințe 6 fl. d) cuartirū liberū în edificiul școlei e) folosirea grădinei intravilane de 800 p. Doritorii de a ocupa acest post învțătorescu sunt poștiți a produce următoarele documente: 1) Estrasū de botezū cum că sunt romāni gr. or. 2) Testimoniū cum că au absolvatū pedagogia într'unu institutū din Metropolia noastră 3) Cum că au cunoscință de limba magiară și germānă încât se potă satisface în școlă și trebuințelorū poporului; 4) dorința comitetului parochialū este ca competenții se fie pedagogi tineri respective învțători, cari n'au etatea peste 30 ani.

Recursele astfel instruate, adresate comitetului parochialū, au a se trimite P. On. Domnū protopresh. și inspectoru școlarū districtual Andrei Ghidiu în Oravița-montană.

Comitetul parochialū.

În conțelegere cu protopresbiterul tract. ca inspect. școl. district. NB. Comuna bisericescă Jurgiova este îndătorată a se îngriji pentru încăldirea școlei de învțămētū și a cuartirului învțăterescu. Ce privește condițiunea din punctul 4) nu va eschide calificațiunea corespunțore și dovedită a concurenților cu etatea preste 30 de ani.

Andrei Ghidiu m. p.
protop. și insp. școl.

Pentru deplinirea postului de Capelanu din *Ciclova-romānă* Comitatul Carasū-Severinū protopresbiteratul Bisericei-albe, prelângă neputinciosul parochū M. O. D. Ioane Petroviciu, se escrie concursu cu terminu până în 23 *Octombre* 1883 c. v. în carea diuă va fi și alegerea.

Alegandulū capelanu are ase bucura: a) Birulū preoțescū în natură a treia parte. b) Din școlă usuală iarăși atreia parte c). Și în fine din sesiunea parochială din așa numitele locuri „morminți și Periși (Vraniușul sec) asemenea atreia parte.

Doritorii de a ocupa acestu postu de capeleniă suntū avisatū ași trāmite recoursele lorū bine instruate prescrișelorū statut. org. bis. și regulamentului pentru parochii On. Comitetu par. la adresa Prea On. D. Iosifu Popoviciu Prototopresbiteru în Iamū celū multū până în 20 *Octombre* 1883 c. v.

În fine recurenții cari voescu a ocupa acestu postu de capeleniă suntū poștiți ase presenta în s. biserică în vre-o Duminecă sēu sērbătore de așareta desteritatea în cantū și oratorie.

Ciclova rom. 29 Maiu 1883.

Comitetul parochialū.

În conțelegere cu P. O. D. protopresbiteru *Iosifu Popoviciu*.

Pe baza ordin. consistoriului Caransebeșianū Nr. 249 s. pentru ocuparea postului de adiunct, la școlă gr. or. din *Barbosu*, în protop. Lugoșului, cuttulu Carasū-Severinū, se escrie concursu cu terminu până la 26 *Octombre* vechiū, a. e. în care diuă se va ține și alegerea.

Emolumintele sunt: 200 fl. v. a. salariu anualū, 20 metri de lemne din care are ase încăldi și școlă, 5 fl. scripturistica. 10 fl. pentru conferințele învțătoresci și cortelū liberū cu grădină de 1/2 jugerū.

Recursele au a-se adresa catră on. comitetu parochialū gr. or. în *Barbosu* și a-se espeda Pré On. D. Georgiu Pesteanu protopp. în Lugoș.

Comitetul parochialū.

În conțelegere cu D. protop. și inspectoru școlarū.